

інноваційний розвиток як систему елементів, яка б об'єднала процеси, що забезпечують інноваційність діяльності.

Інноваційний розвиток підприємств АТ в першу чергу має бути спрямовано на вирішення наступних завдань: забезпечення високої якості транспортних послуг; зменшення витрат виконання послуг. Таким чином, основними процесами інноваційного розвитку є: вдосконалення організації перевізного процесу та зниження витрат на експлуатацію рухомого складу.

Література:

1. Шинкаренко В.Г., Криворучко О.М. Формирование объектов при исследовании систем управления. Економіка транспортного комплексу: зб. наук.праць. Харків: ХНАДУ. 2001. Вип. 4. С. 5-11.

2. Горбач Л. М., Кобук А. Л. Інноваційний розвиток у сучасному світі: основні підходи до вивчення. Економіка і менеджмент 2017: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. пр. Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 23–24 березня 2017 р.): в 11 т. Дніпро, 2017. Т. 10. С. 20–22.

3. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>

СТРАХУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

Костенко Ю.О., к.т.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Екологічне страхування з'явилося наприкінці 70-х років ХХ століття як реакція погіршення екологічної безпеки в окремих країнах та у світі в цілому. Більшість індустріально розвинених країн екологічні збитки внаслідок техногенної діяльності становлять 3-6 % ВВП. Спочатку екологічне страхування використовувалося страхування відповідальності за аварійні розливи нафти (започатковано у Японії). Згодом цей вид страхування отримав розвиток інших країнах світу: Англії, Італії, Нідерландах, Сполучених Штатах Америки, Франції, Швейцарії та інших.

Проблема екологічної безпеки є актуальною і для України. В Україні постійно існує загроза надзвичайних ситуацій природно-техногенного характеру. Так у період з 1997 по 2009 р.р. внаслідок 4706 таких ситуацій (1998 природних та 2808 техногенних) постраждало понад 54 тисячі осіб, матеріальні збитки становили 11864 млн.грн . (понад 2,5 млн.грн . на одну надзвичайну ситуацію). Крім того, останніми роками, за офіційними даними, понад 70% території України складають території з небезпечними для людини умовами життєдіяльності, а 1,7 % території віднесено до категорії «територія екологічного лиха» (основна площа відноситься до зони відчуження навколо Чорнобильської АЕС). У умовах актуальним є розвиток екологічного страхування.

Екологічне страхування, на етапі, сприймається як страхування громадянської відповідальності підприємств за шкоду завданій ними майновим інтересам фізичних і юридичних внаслідок техногенно - екологічних аварій чи випадкового забруднення природного середовища.

Порядок страхування екологічних ризиків в Україні регулюється Конституцією та цілою низкою законів («Про охорону навколишнього природного середовища», «Про страхування», «Про перевезення небезпечних вантажів», «Про об'єкти підвищеної небезпеки», «Про екологічний аудит», «Про нафту та газ») та підзаконні акти.

У 2021 році Кабінет Міністрів України схвалив проект Закону України «Про екологічне страхування», розроблений Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України на виконання Указу Президента України. Головна мета - створити нові дієві фінансові механізми для відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю, життю, здоров'ю, майну громадян, а також сприяти модернізації підприємств-забруднювачів [1]. Проект Закону пройшов профільний комітет Верховної Ради але ще не переданий до голосування.

Стаття 50 Конституції України вказує на те, що кожен громадянин має право на безпечне для життя та здоров'я навколишнє середовище та на відшкодування завданих збитків, якщо він обумовлений порушенням цього права (реалізація цього права складна та потребує значних фінансових ресурсів). Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає, що в Україні здійснюється добровільне, обов'язкове та інші види страхування громадян та їх майна, майна та прибутку підприємств, установ та організацій на випадок шкоди заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів [2].

У Законі України «Про страхування» визначено п'ять обов'язкових видів екологічного страхування: 1) страхування відповідальності оператора ядерної установки; 2) страхування відповідальності власників об'єктів підвищеної небезпеки; 3) страхування відповідальності експортера та особи відповідальної за утилізацію небезпечних відходів; 4) страхування відповідальності суб'єктів, які перевозять небезпечні вантажі; 5) страхування відповідальності суб'єктів господарювання які зберігають або використовують пестициди та агрохімікати [3].

Страхування екологічних ризиків в Україні має низку особливостей:

- Ризики матеріальних збитків від надзвичайних ситуацій природно-техногенного характеру досить великі;
- відшкодування шкоди заподіяної забрудненням довкілля та зниження якості природних ресурсів повністю юридично не забезпечено;
- сучасний ринок екологічного страхування має фрагментарний порядок;
- кількість страхових організацій, які приймають екологічні ризики на страхування доволі незначна;

- добровільне страхування екологічних ризиків необхідним чином не стимулюються;
- недостатнє інформаційне забезпечення страхування екологічних ризиків.

Література:

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України: веб-сайт. URL: <https://mepr.gov.ua/news/38026.html>
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про страхування: Закон України від 7 бер. 1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

ПРИЧИНА НЕГАТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Пахомова Л.В., асистент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Історія розвитку підприємництва – це історія зростання його ролі у господарської діяльності. Сучасне зростання інтересу до підприємництва пов'язане з тим, що майбутня епоха, епоха Постіндустріального суспільства бутиме епохою панування саме підприємництва [1]. Пов'язане це з повним зникненням основних природних ресурсів планети. Однак й у межах теперішньої, Індустріальної епохи підприємництво стикається з проблемою відвертого порушення правил соціальної відповідальності, з проблемою ухилення підприємців від правової і моральної відповідальності. При цьому порушення може набувати й не пряму, а приховану форму у вигляді обмеження трактування соціальної відповідальності. Існує навіть й теоретичне обґрунтування такого порушення у формі трьох розповсюджених принципів, які зводять, обмежують відповідальність або тільки до юридичної, або тільки до професійної, або тільки до економічної відповідальності. Метою даної доповіді є доведення несумісності принципу обмеження соціальної відповідальності, зведення її тільки до економічної відповідальності підприємців.

Як показує аналіз аргументів захисників цього принципу вони допускають, що у підприємстві є місце соціальній відповідальності, але розуміють її як інструмент або умову, яку можна використовувати для досягнення цілей корпорації в економіці [2]. На їх думку соціальна відповідальність повинна вести до економічного успіху. У будь-якому іншому випадку вона може бути відкинута. Коротко кажучи прихильники такої поведінки соціальну відповідальність дійсно зводять тільки до економічної відповідальності.

На думку автора, якщо встати на такий шлях, то завжди можна знайти